

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Етика та толерантність спеціального педагога

підготовки бакалавра

спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка)

освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Луцьк–2020

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Етика та толерантність спеціального педагога» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка), за освітньою програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Розробники: Стасюк Людмила Павлівна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти протокол № 2 від 11 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри:

Кузава І.Б.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 01, Освіта/педагогіка спеціальність 016 Спеціальна освіта, (016.02 олігофренопедагогіка) Освітньо-професійна програма Корекційна психологія та логопедія бакалавр	Вибіркова
Кількість годин 150 кредитів 5		Рік навчання 4
		Семестр 7
ІНДЗ: €		Аудиторні - 42
		Лекції - 20 Практичні - 22 Лабораторні – Індивідуальні –
		Самостійна робота – 96 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання - українська		

II. Інформація про викладача

Стасюк Людмила Павлівна

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380996260162, Lust.Stasuk1991gmail.com

Дні занять (згідно електронного розкладу на сайті університету)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Реформа освіти висуває завдання підготовки олігофренопедагогів, які володіють глибокими науковими теоретичними знаннями, методичними вміннями й навичками, креативним мисленням; які у своїй діяльності будуть забезпечувати виховання у дітей таких якостей, як гуманізм, чесність, відповідальність, працелюбність, справедливість, толерантність, самостійність, вміння взаємодіяти в колі однолітків. Корекційно-педагогічну, соціально-психологічну та реабілітаційну допомогу їм має надавати високоосвічений педагог-дефектолог.

Курс є професійно-орієнтованим у системі педагогічної підготовки.

2. Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Етика та толерантність спеціального педагога» базується на знаннях студентів з педагогіки, психології, корекційної педагогіки та тісно пов'язано з такими дисциплінами підготовки бакалавра спеціальності 016 Спеціальна освіта, як «Вступ до спеціальності», «Вікова,

педагогічна та спеціальна психологія», «Основи інклюзивної освіти», «Основи педагогічної майстерності», «Сучасні педагогічні технології», «Методика виховної роботи», «Професійна адаптація спеціального педагога» та ін.

3. Предметом вивчення є професійна діяльність сучасного спеціального педагога (педагога-дефектолога) на засадах і принципах етики та толерантності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Етика та толерантність спеціального педагога» є формування у майбутніх педагогів-дефектологів моральних цінностей педагогічної професії через засвоєння її нормативних засад, розвиток і саморозвиток професійної етичної культури, визначенні перспективних напрямів творчого використання технологій в сучасних закладах освіти.

Силабус дисципліни передбачає такі **завдання**:

- розкриття значущості дотримання спеціальним педагогом норм педагогічної етики у професійній діяльності;
- ознайомлення та засвоєння майбутнім спеціальним педагогом принципів, норм і правил професійно-педагогічної поведінки;
- формування моральних цінностей та відповідних фахових та особистісних якостей майбутнього дефектолога;
- розвиток у майбутніх спеціальних педагогів етичної культури, спонукання їх до самоаналізу своїх вчинків
- визначення типових помилок педагогічної поведінки, пов'язаних із порушенням норм педагогічної моралі;
- розкриття особливостей етичної поведінки спеціального педагога при розв'язанні складних педагогічних ситуацій.

4. Результати навчання (компетентності).

Відповідно до освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія» у ході вивчення навчальної дисципліни «Етика та толерантність спеціального педагога» у студентів необхідно сформулювати **загальні і фахові (спеціальні) компетентності**, а саме:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-12. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих.

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-17. Здатність самостійно освоювати нові науково-педагогічні, корекційні, ергономічні та оздоровчі теорії та технології; забезпечувати фізичний розвиток, корекцію, реабілітацію і зміцнення здоров'я осіб з особливими освітніми потребами на засадах педагогічної інноватики.

Результати навчання за дисципліною

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методиками, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН 18. Знати природу психічних явищ, ідентифікувати психологічні проблеми, розуміючи закономірності розвитку і функціонування психічних явищ в контексті вирішення професійних завдань у корекційній роботі з дітьми з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

РН 22. Володіння базовими уявленнями про основи філософії освіти, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації осіб з особливими освітніми потребами; здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору.

5. Структура навчальної дисципліни.

Навчальна програма курсу розрахована на 150 годин. Із них: аудиторних – 42 години, самостійної роботи – 98 годин, консультацій – 10 годин.

Видом контролю є *залік*. На вивчення дисципліни за вимогами кредитно-модульної системи відводиться 5 кредитів ECTS.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю - контроль на робота Бали
Змістовий модуль 1.						
<i>Загальні засади педагогічної етики спеціального педагога</i>						
Тема 1. Історичний огляд етико-педагогічних поглядів	15	2	2	10	1	3
Тема 2. Основні категорії педагогічної	15	2	2	10	1	3

етики. Принципи педагогічної моралі						
Тема 3. Професійні види етики. Сутність толерантності	15	2	2	10	1	3
Тема 4. Роль педагога у реалізації основних прав дитини з особливими освітніми потребами.	15	2	2	10	1	3
Разом за модулем 1	60	8	8	40	4	12
Змістовий модуль 2. <i>Етика в системі взаємин педагога-дефектолога з дітьми з інтелектуальними порушеннями</i>						
Тема 5. Характеристика професійних моральних норм діяльності педагога	15	2	2	10	1	3
Тема 6. Педагогічний такт як основа навчально-виховної, корекційної та реабілітаційної діяльності у закладах освіти	15	2	2	10	1	3
Тема 7. Етика в системі взаємин педагога з різними категоріями дітей з особливими потребами	15	2	2	10	1	3
Тема 8. Моральна самосвідомість особистості педагога	15	2	2	10	1	3
Тема 9. Педагогічний авторитет як моральний статус педагога у колективі	15	2	2	10	1	3
Тема 10. Соціальні конфлікти: типові причини виникнення та способи подолання	15	2	4	8	1	3/3
Разом за модулем 2	90	12	14	58	6	21
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						60
ІНДЗ						7
Всього годин / Балів	150	20	22	98	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Окресліть прийнятні та неприйнятні сторони педагогічної професії для вас.
2. Проаналізуйте основні вимоги до професійної діяльності сучасного педагога у нормативно-правових актах («Закон про освіту», «Національна доктрина розвитку освіти», «Державна цільова комплексна програма «Вчитель» тощо).
3. Проаналізуйте нормативні вимоги до професійної поведінки педагога в різні соціально-історичні періоди.
4. Доведіть необхідність свободи вибору дій педагога при виконанні різноманітних професійних завдань.
5. Визначте основні показники педагогічного такту.
6. Розробіть правила власної поведінки у процесі спілкування після ознайомлення з працею О. Бобиря «Етикет учителя».
7. Підберіть 2-3 фрагменти із вітчизняних та зарубіжних художніх фільмів (відеофрагменти) з прикладами конфліктних педагогічних ситуацій та їх вирішення.
8. Підберіть методики оцінки способів реагування у конфліктній ситуації.
9. Опрацюйте навчально-методичну літературу на тему: «Розв'язання та запобігання педагогічних конфліктів. Поведінка педагога в конфлікті».
10. Занотуйте у зошитах шляхи уникнення та подолання стресових ситуацій в умовах педагогічного спілкування.
11. Розробіть рекомендації для спеціального педагога під рубрикою: «Вчитися володіти собою».
12. Підберіть з психолого-педагогічної літератури 2-3 тести на виявлення сформованості професійно-особистісних моральних якостей. Протестуйте себе.
13. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Сучасний педагог-дефектолог: проблеми та суперечності»..
14. Підготуйте есе «Українська етнопедагогіка – моральна основа професійної поведінки педагога».
15. Опрацюйте педагогічні твори з етики Я. Корчака.

Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

Індивідуальне науково-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студентів, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Система поточного й підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Етика та толерантність спеціального педагога» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Творчі завдання самостійної роботи, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань, тестів або в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Критерії оцінювання

90-100 балів ("відмінно") ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

82-89 балів ("дуже добре") ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. У відповіді студента наявні неточності або незначні помилки.

75-81 балів ("добре") ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. У відповіді студента наявні помилки.

67-74 балів ("задовільно") ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, що визначається як задовільний й на основі якого може відбуватися подальше навчання і майбутня фахова діяльність, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх за допомогою викладача.

66-60 балів ("достатньо") ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі значні помилки у виконанні практичних завдань, студент здатен усунути їх за допомогою викладача з утрудненням.

59-1 балів ("незадовільно") виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка "незадовільно" ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна:

1. Агацці Е. Етика і наука. *Філософська і соціологічна думка*. 1991. № 9. С. 59-71.
2. Басалюк Н. М. Можливості спеціальної школи у підвищенні фахової компетентності вчителя-дефектолога. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. No 17. С. 5-18.
3. Берк Е. Мораль та історія. Консерватизм. К. , 1998. С. 369-372.
4. Блощинська В.А. Етика. Практикум: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 248 с.
5. Бобир О. Етикет учителя: навчально-методичний посібник. К. : Ленвіт, 2004. 192 с.
6. Боронін С. В. Енциклопедія моральності. Т. 3 : Від 14 до 18 років. К. : Біота, 2001. 208 с.
7. Букач М. Педагогічна культура учителя. *Рідна школа*. 1997. № 3-4. С. 48-49.
8. Васянович Г.П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник. Львів: Норма, 2005. 344 с.
9. Гарбера Н.П. Методичні рекомендації з організації у школі-інтернаті дитячого самоврядування за системою А.С. Макаренка. *Виховна робота в школі*. 2016. № 11. С. 51-54.
10. Головатий М.Ф. Навчи себе сам. К.: МАУП, 2002. 120 с.
12. Гузій Н. Чи завжди особистість творча? *Освіта*. 1996. 25 грудня. С. 3.
13. Дерев'янка Т. Етика в системі національної освіти. *Дух і літера*. 2004. № 13-14. С. 352-360.
14. Державна національна програма "Освіта". Україна ХХІ століття." К. : Райдуга, 1994. 62 с.
15. Етика ділового спілкування: Курс лекцій / Т.К. Чмут, Л.Г. Чайка. К. : МАУП, 1999. 28 с.
16. Етика: Навч. посібник / В.О. Лозова, М.І. Панов, А.О. Стасевська та ін.. К. : Юрінком Інтер, 2004. 224 с.
17. Етика: Навч. посібник / Т.Г. Аболіна, В.В. Єфименко, О.М. Лінчук. К.: Либідь, 1992. 328 с.
18. Етикет від А до Я : Для дітей і дорослих / Авт.-упор. Н. Чудакова. К. : Школа, 2000. 111 с.
19. Журавленко І. Елементи артистизму в діяльності педагога. Початкова школа. 1998. № 1(січ.)1. С. 33-34.
20. Закон України "Про освіту". *Освіта*. 1991. 29 червня.
21. Законодавство України про освіту : Збірник законів. К. : Парламентське видавництво, 2002. 159 с.
22. Клепіков В. Етичні діалоги. *Виховна робота в школі*. 2006. № 6. С. 27-30.
23. Колишкін О.В Професійна культура майбутніх вчителів-дефектологів : Теоретичні питання культури, освіти і виховання : Збірник наукових праць. Вип. 46. Київ, КНЛУ, 2012.
24. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності Дефектологія : навчальний посібник. Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2006. 288 с.
25. Коропа Д.А. "ЕйдоС" – школа майбутнього. *Педагогічна майстерня*. 2016. № 10. С. 34-36.
26. Кравченко Н., Охрімчук Р., Таровська О. Як підвищувати зорієнтованість учителя на особистість кожного учня. *Початкова школа*. 1999. № 5. С. 44-45.
27. Куришко Д. Шкільна реформа: без нормативів на фізкультурі і читання на швидкість. *Журавлик*. 2016. № 10 (жовт.). С. 13.
28. Малахов В. Етика : Курс лекцій. К. : Либідь, 2001. 383 с.
29. Мартиненко С.М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка. К. : МАУП, 2002. 169 с.

30. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : [монографія]. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007. 304 с.
31. Миронова С.П., Гаврилов О.В., Матвєєва М.П. Основи корекційної педагогіки : навчальний посібник / за заг. ред. С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. 264 с.
32. Мишаєва Г. Педагог завжди вчиться. *Дошкільне виховання*. 1995. № 2. С.5.
33. Мільто Л.О. Методика розв'язування педагогічних задач: Навч. посібник. 2-ге вид., переробл. і доп. Харків : Ранок-НТ, 2004. –152с.
34. Мовчан В. Історія і теорія етики : Курс лекцій. 3-тє вид., випр. І доп. К. : Знання, 2007. 483 с.
35. Мовчан В.С. Етика : Книга для вчителя : Навч.-метод. Посіб. К. : Знання, 2008. 303с.
36. Наказ Міністерства освіти і науки України № 609 від 08 червня 2018 року "Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти".
37. Народна педагогіка: світовий досвід / Уклад. А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. К. : Знання-Прес, 2003. 134 с.
38. Наумчик В.Н., Савченко Е.А. Этика педагога: Учеб.-метод. пособие. Минск: Университет, 1999. 216 с.
39. Освіта і вчитель у контексті українського державотворення. *Педагогічна газета*. 1998. № 12. С. 1.
40. Падалка Г.М. Естетична культура майбутніх учителів та умови її формування: В кн.: Вища і середня педагогічна освіта. Вип. 15. К. : Вища шк., 1991. С. 56-62.
41. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. К. : Вища школа, 1997.
42. Пірен М.І. Конфліктологія : Підручник. К. : МАУП, 2003. 360 с.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 "Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах"(із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 588 від 09.08.2017)
45. Професійна етика вчителя: час і вимоги / За аг. Ред.. Б.М. Жебровського. К., 2000 78 с.
46. Садкіна, В.І. Компетентності – обговорюємо, тлумачимо, звикаємо до нових підходів... *Педагогічна майстерня*. 2016. № 10. С. 2-5.
47. Сергєєва В.Ф. Виховний потенціал педагогічного спілкування у взаємодії з дітьми дошкільного віку: теоретичний аспект Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Вип. 37-1, Том VI (74); Тематичний випуск "*Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*". Київ: Гнозис, 2017. С. 567-576.
49. Синиця І.О. Педагогічний такт і майстерність учителя. К. : Радянська школа, 1981. 319 с.
50. Синьов В.М., Пометун О.І., Кривуша В.І., Супрун М.О. Основи теорії виховання: навч. посіб. / за ред. В.М. Синьова. К. : РВВ КІВС, 2000. 140 с.
51. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості. Підручник. К. : Міленіум, 2006. 346 с.
52. Скотт Дж. Г. Конфликты. Пути их преодоления. К., 1991. С. 115-142.
53. Супрун М., Мельниченко М. Особистість педагога-дефектолога – запорука успіху в питаннях вирішення завдань соціалізації вихованців спеціального закладу освіти : *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Випуск123(II). К., 2014. С. 328-332.
54. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям : Вибрані твори : У 5 т. К. : Рад. шк., 1977. Т. 3. 670 с.

55. Сухомлинський В.О. Сто порад учителям : Вибрані твори: У 5 т. К. : Рад. шк., 1976. Т. 2. С. 419–654.
56. Тищенко С. Основоположні гуманістичні принципи вчителя. *Педагогічна газета*. 1996. № 9 (верес.).
57. Хоружа Л.Л. Педагогічна деонтологія: навч.-метод. Посібник. К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 96 с.
58. Цьома, Л.О. Інновації у виховній роботі. *Позакласний час*. 2016. № 10. С. 45–50.
59. Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя: Книга для учителей. 2-е изд., доп. К., 1988. 223 с.

Додаткова :

1. Гупан Н.М. Українська історіографія історії педагогіки. К. : АПН, 2002. 223 с.
2. Жицька С.С. Що робить GOOGLE для освіти. Педагогічна майстерня. 2016. № 12. С. 9-11.
3. Карнеги Д. Как перестать беспокоиться и начать жить. К., 1992. С. 38-200.
4. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник Харків : Вид-во "Ранок", 2019. 304 с.
5. Любичький Т.Г. Співпраця навчальних закладів і дитячих організацій. Виховна робота в школі. 2016. № 12. С. 29-32.
6. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу. Твори : У 7т. К., 1954. Т. 5. С. 76-80.
8. Миронова С.П. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів до корекційної роботи в освітніх закладах для дітей з вадами інтелекту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : сп. 13.00.03 "Корекційна педагогіка". К., 2007. 36 с.
9. <http://osvita.ua> Освітній портал "Освіта.UA".
10. <http://znannya.info> Інформаційний портал "Знання".
11. <http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped> / Електронна бібліотека Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка.

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- навчальний контент (конспекти, розширені плани лекцій або презентації);
- плани практичних занять;
- питання, тести, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю;
- завдання (питання, тести) для модульних контрольних робіт (МКР) / Завдання (інструменти) для оцінки результатів навчання з навчальної дисципліни.